

РЕГІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ДОШКІЛЬНОЮ ОСВІТОЮ

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність проблеми інформатизації управління дошкільною освітою. Проаналізовано та представлено регіональні ініціативи з упровадження електронних систем реєстрації дітей до дошкільних навчальних закладів, що є невід'ємним елементом інформатизації управління дошкільням.

Ключові слова: інформатизація, інформаційно-комунікаційні технології, управління дошкільною освітою, система електронної реєстрації дітей до ДНЗ.

Аннотация. В статье обоснована актуальность проблемы информатизации управления дошкольным образованием. Проанализированы и представлены региональные инициативы по внедрению электронных систем регистрации детей в дошкольные учебные заведения, что является неотъемлемым элементом информатизации управления дошкольным образованием.

Ключевые слова: информатизация, информационно-коммуникационные технологии, управление дошкольным образованием, система электронной регистрации детей в ДУЗ.

Summary. In the article the relevance of informatization of pre-school education management is proved. The regional initiatives in the introduction of electronic registration of children to pre-schools, which is an integral part of informatization of preschool education management, are analyzed and presented.

Key words: informatization, information and communication technologies, pre-school education management, system of electronic registration of children to preschool.

Сучасний етап розвитку людства характеризується стрімким розвитком технологій, появою нових електронних засобів і ресурсів, технологічних платформ, інструментальних засобів, що змінюють уявлення про інфраструктуру організації освітніх і управлінських процесів. Розвиток перспективних технологій, таких як мережні технології, хмарні сервіси, адаптивні інформаційно-комунікаційні мережі, віртуальні й мобільні технології та ін. здійснює вплив на усі сфери життєдіяльності, сприяє якісному оновленню способів роботи з даними, професійної взаємодії [6].

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у галузь дошкільної освіти – одна з найновіших актуальних науково-педагогічних проблем. Як зазначає Даценко О. [2], інформатизація дошкільної освіти – процес цілком об'єктивний і неминучий. Поява у дошкільних навчальних закладах високотехнологічних засобів (комп'ютерів, цифрових проекторів, мультимедійних дощок та ін.), підключення до мережі Інтернет сприяє формуванню та розвитку нового інформаційно-освітнього середовища. Значною мірою зростає інтерес фахівців дошкільної освіти до ІКТ і можливостей використання їх у професійній діяльності.

На доцільності й важливості інформатизації дошкільної освіти наголошено у низці державних документів: Національній доктрині розвитку освіти, Державній цільовій соціальній програмі розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, документі «Реформа системи освіти в рік освіти та інформаційного суспільства», Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років та ін.

Загальні проблеми інформатизації освітньої галузі відображено в роботах вітчизняних дослідників: В. Ю. Бикова, А. М. Гуржія, В. В. Дивака, Г. В. Єльнікової, М. І. Жалдака, Л. А. Карташової, Т. І. Коваль, В. В. Лапінського, О. І. Ляшенка, Н. В. Морзе, Ю. І. Машбиця, С. А. Ракова, О. В. Співаковського, О. М. Спіріна, М. П. Шишкіної та ін.

Окремі питання впровадження ІКТ в дошкільну освіту розглядаються в працях таких вчених, як Г. Беленька, Л. Босова, Ю. Горвіц, О. Даценко,

О. Зворигіна, Н. Кириченко, О. Кореганова, Н. Кудикіна, Г. Лаврентьєва, С. Литвинова, Т. Марковська, В. Моторін, С. Новосьолова, Ю. Первін, О. Петрунько, Т. Поніманська, П. Фролова та ін.

Однак, проблема інформатизації управління дошкільною освітою не знайшла достатнє відображення в дослідженнях вітчизняних науковців. Відтак, *мета* даної статті полягає в аналізі вітчизняного регіонального досвіду інформатизації управління дошкільною освітою.

Виклад результатів дослідження. До основних цілей інформатизації дошкільної освіти відносимо такі: підвищення якості, доступності й гнучкості освіти; покращення ефективності управління; формування й розвиток ІК-компетентності та інформаційної культури суб'єктів дошкільної освіти. Використання ІКТ дає змогу ефективно управляти ресурсами, контингентом, освітнім процесом; забезпечити комунікацію, створення електронних баз даних, архівів, сайту установи тощо.

Інформатизація дошкільної освіти передбачає використання ІКТ в адміністративній, фінансово-господарській, педагогічній та методичній діяльності й охоплює всіх учасників освітнього процесу: вихованців, батьків (або осіб, які їх замінюють), педагогічних працівників та, безумовно, управлінські кадри.

Управління дошкільною освітою в Україні здійснюється на п'яти рівнях відповідними органами:

- державному рівні – Міністерством освіти і науки України;
- обласному рівні – Департаментами (або Управліннями) освіти і науки облдержадміністрацій;
- районному рівні – Відділами освіти районних держадміністрацій;
- міському рівні – Управліннями освіти міських рад;
- інституційному рівні – керівництвом ДНЗ.

Невід'ємним елементом управління дошкільною освітою, відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту», є ведення обліку дітей. В умовах

інформатизації важливим інструментом для підтримки цієї процедури є електронна реєстрація дітей до ДНЗ.

Запровадження електронної реєстрації відкрило широкі можливості для суб'єктів освітнього процесу: можливість дистанційно ознайомитися з роботою ДНЗ, його спеціалізацією, типами груп, кількістю кадрового складу, нормативними обсягами прийому дітей, кількістю груп, отримати зворотний зв'язок (через сайт закладу, посилання на який розміщено в системі) та ін. Таким чином, батьки дошкільнят отримали можливість обрання ДНЗ, що найбільш відповідає їх потребам (місце розташування, наявність груп короткочасного чи довгострокового перебування, наявність ясельних груп, особливості навчальних програм і т.д.), а також – дистанційної реєстрації дитини у черзі у будь-якому місці, у будь-який зручний для них час. Управлінці місцевого (регіонального) рівня отримали додатковий інструмент управління й моніторингу діяльності ДНЗ міста (регіону).

Наразі за участю МОН України впроваджується проект «Електронна реєстрація в дошкільні навчальні заклади», розроблений на базі Інформаційної системи управління освітою України (ISUO) - www.isuo.org. Значна кількість ДНЗ вже підключились до цієї системи та реалізують електронну реєстрацію дітей за її підтримки (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Кількість ДНЗ, що долучились до участі в проекті
«Електронна реєстрація в дошкільні навчальні заклади» (за областями)

№ п/п	Регіон	Загальна кількість ДНЗ у регіоні	Кількість ДНЗ, зареєстрованих у проекті
1.	Вінницька обл.	779	0
2.	Волинська обл.	480	246
3.	Дніпропетровська обл.	974	780
4.	Донецька обл.	569	642
5.	Житомирська обл.	704	185
6.	Закарпатська обл.	515	0
7.	Запорізька обл.	563	336
8.	Івано-Франківська обл.	394	8
9.	Київська обл.	733	271
10.	Кіровоградська обл.	518	27

11.	Луганська обл.	259	379
12.	Львівська обл.	754	53
13.	Миколаївська обл.	571	173
14.	Одеська обл.	801	304
15.	Полтавська обл.	619	336
16.	Рівненська обл.	502	111
17.	Сумська обл.	528	362
18.	Тернопільська обл.	570	167
19.	Харківська обл.	707	221
20.	Херсонська обл.	496	159
21.	Хмельницька обл.	798	0
22.	Черкаська обл.	689	473
23.	Чернівецька обл.	379	200
24.	Чернігівська обл.	426	192
	Загальна кількість	14 328	5 625 (39%)

Згідно з Листом Міністерства освіти і науки України від 28.04.2015 № 1/9-215 «Щодо обліку дітей дошкільного віку», організацію обліку дітей дошкільного віку віднесено до повноважень обласних, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування в системі дошкільної освіти (виконавчих органів сільських, селищних, міських рад) [3]. Відтак, облік дітей та, відповідно, обрання електронної системи для їх реєстрації до ДНЗ є прерогативою регіональних та місцевих органів управління. Наше дослідження виявило, що деякі адміністративні одиниці створили власні системи реєстрації дітей до ДНЗ. Хоча усі вони мають спільні риси, все ж, існує певна специфіка у кожному місті чи регіоні. Розглянемо більш детально деякі з них.

Київ. У м. Києві напрацьовано досвід з використання хмарних сервісів в управлінні дошкільною освітою, що є перспективним напрямом і відкриває низку переваг для оптимізації управлінської діяльності [1]. Зокрема, компанією Майкрософт Україна у співпраці з Фондом «Відродження» було створено власну систему електронного запису дітей до ДНЗ (www.dnz.kiev.ua), з використанням хмарних сервісів Office 365. Портал «Електронна система запису до ДНЗ», що являє собою безпечну ІТ-інфраструктуру (приватну хмару), був створений з метою отримання зручного інформаційного ресурсу, та наразі консолідує дані щодо місцезнаходження й специфіки освітніх послуг всіх ДНЗ

міста Києва, дає можливість батькам дистанційно реєструвати своїх дітей до 1-5 ДНЗ. Після реєстрації надається персональний обліковий запис з відповідним ідентифікатором користувача (логіном) для доступу та тимчасовий пароль, який при бажанні можна змінити на більш зручний. Використовуючи портал, батьки можуть відслідковувати чергу, що є загальною (без поділу на вікові групи) [4].

Вінниця. У м. Вінниці реалізовано комплексний підхід до інформатизації дошкільної освіти, зокрема:

- з 2008 р. започатковано проект «Інноваційний простір», мета якого полягає в забезпеченні ефективного розвитку освіти, розширення банку інформаційно-методичних ресурсів, впровадження інноваційних методик і технологій в освітню практику та ін.;

- створено єдину комплексну інформаційну систему підтримки управління закладами освіти міста, яка забезпечує електронний документообіг та колективну роботу з документами – «Департамент освіти міської ради – ДНЗ» (<http://vnuodoc.edu.vn.ua>). Як зазначає Марковська Т.В., створення автоматизованої системи електронного документообігу і контролю за їхнім виконанням дозволяє керівникам усіх рівнів знаходитися в єдиному інформаційному освітньому просторі, підвищувати ефективність і якість управління процесами дошкільної освіти, а для надання допомоги керівникам кожного навчального закладу – обирати засіб організації освітньої діяльності, ухвалення правильного рішення й оцінки його ефективності [5].

- запроваджено загальну міську електронну реєстрацію дітей до ДНЗ (посилання розміщено на сайті міськради – <http://www.vmr.gov.ua>) – з метою забезпечення доступності дошкільної освіти, права дитини на її здобуття, спрощення процедури доступу до інформації про облік дітей;

- створено електронний банк даних дітей дошкільного віку, що виховуються у дошкільних навчальних закладах;

- ДНЗ міста на 100% забезпечено сучасною комп'ютерною технікою та підключено до мережі Інтернет;

- створено сайти для всіх ДНЗ міста (<http://www.edu.vn.ua/dnz.html>).

Зареєструвати дитину до ДНЗ можна або самостійно, скориставшись сервісом електронної реєстрації, або за допомогою представника Центру адміністративних послуг Вінницької міської ради. Заявник самостійно стежить за черговістю та статусом своєї заявки в реєстрі. При зміні статусу, заявник автоматично отримує повідомлення про це у зручний для нього спосіб – електронним листом, або по телефону. Коли статус заявки змінюється на «є можливість зарахування в ДНЗ», заявнику необхідно протягом 30 календарних днів подати керівнику ДНЗ усі необхідні документи для зарахування дитини.

Івано-Франківськ. Згідно з рішенням «Про затвердження Положення про порядок загальної міської електронної реєстрації дітей до поступлення у дошкільні навчальні заклади м. Івано-Франківська», у місті створено електронний реєстр для зарахування дітей до ДНЗ (<http://www.dity.if.ua/>). Варто відзначити, що дані до цього реєстру не можуть вноситися батьками дистанційно. Процедура реєстрації передбачає виконання такого алгоритму: 1) безпосередня явка принаймні одного з батьків (або осіб, які їх замінюють) у центр надання адміністративних послуг; 2) обрання одного з ДНЗ із запропоновано переліку; 3) заповнення заяви у присутності реєстратора; 4) внесення реєстратором відомостей з заяви до Реєстру; 5) отримання батьками реєстраційної картки. Тільки після проходження цієї процедури батьки мають можливість відслідковувати чергу дистанційно, на сайті реєстру.

Луцьк. Згідно з Положенням «Про порядок загальної міської електронної реєстрації дітей до дошкільних навчальних закладів м. Луцька», у місті запроваджено систему електронної реєстрації до ДНЗ. Встати на чергу можна дистанційно, скориставшись відповідним сервісом на офіційному сайті міської ради (<http://www.lutskrada.gov.ua>), або звернувшись до відповідного фахівця в Центрі надання адміністративних послуг. При цьому батькам необов'язково відслідковувати номер заяви у черзі – при зміні її статусу «в очікуванні» на статус «є можливість зарахування», вони автоматично отримають повідомлення

на електронну пошту. Після цього потрібно протягом 10-ти днів звернутись до керівника обраного ДНЗ і написати заяву про зарахування, подати копію свідоцтва про народження та реєстраційну картку. У разі неявки у зазначений термін, заявка скасовується.

Львів. У м. Львові електронна реєстрація дітей до ДНЗ здійснюється відповідно до Положення «Про порядок набору, обліку та забезпечення прозорості у зарахуванні дітей до дошкільних навчальних закладів м. Львова». Батьки (або особи, які їх замінюють) можуть скористатися цією послугою у будь-який з двох способів на вибір: на сайті районного відділу освіти, або ж безпосередньо на сайті обраного ДНЗ, заповнивши відповідну електронну форму. Після цього можна відслідковувати порядковий номер заяви на сайті обраного закладу.

Одеса. У місті також запроваджено загальноміську систему електронної реєстрації дітей до ДНЗ (<http://asrd.org/default.aspx>). У системі представлені всі ДНЗ комунальної форми власності м. Одеси, з описом та фотографіями. Подати заявку можна тільки в один ДНЗ. Після того, як батьки подали заявку онлайн, вони повинні протягом 30 днів підтвердити свою особу і особу своєї дитини, надавши оригінали документів у відповідний районний відділ освіти. Дані електронної заявки повинні повністю співпадати з оригіналами документів. Варто зазначити, що в системі встановлені обмеження по реєстрації за віком – заявка не буде актуальною, поки дитині не виповниться 2 роки. Після підтвердження заявки, батькам надсилається відповідне електронне повідомлення та надається доступ до персонального кабінету в системі, де вони можуть відслідковувати зміни в черзі на зарахування в обраний ДНЗ.

При наявності вільних місць у ДНЗ, система автоматично розподіляє їх, та, залежно від віку дитини, направляє її до відповідної вікової групи. Після того, як підійшла черга, батькам автоматично відправляється повідомлення на електронну пошту про це, а також – інструкція з описом подальших кроків. Після отримання такого повідомлення, необхідно протягом 10 днів з'явитися до районного відділу освіти і надати документи, зазначені в

інструкції. В іншому випадку, заявка переходить в «пасивний» режим, з метою виключення неактуальних заявок.

Тернопіль. Відповідно до Положення «Про порядок загальної міської електронної реєстрації дітей для влаштування у дошкільні навчальні заклади у м. Тернополі», запроваджено загальноміський електронний реєстр (<http://dnz.te.ua/>). До початку реєстрації батькам спершу рекомендується ознайомитися з інформацією про ДНЗ, розміщену на тому ж сайті. Після того, як обрано садочок, потрібно зареєструватися, заповнивши стандартну форму онлайн. Однак, варто зазначити, що заповнення форми не є достатньою підставою для включення дитини до загальноміської черги на вступ у ДНЗ міста. Для завершення реєстрації та отримання порядкового номеру в черзі необхідно в 3-денний термін подати оригінал та копію свідоцтва про народження дитини у відповідний реєстраційний центр м. Тернополя. Тільки після цього можна дистанційно стежити за просуванням номеру заяви у черзі в обраний ДНЗ.

Ужгород. У Закарпатській області електронна реєстрація дітей до ДНЗ розподілена за адміністративними центрами – у кожному з них створено відповідний сайт. Зокрема, згідно з Наказом «Про електронну реєстрацію дітей в дошкільних навчальних закладах м. Ужгород», у м. Ужгород запроваджено інформаційно-освітній проект «Електронний ДНЗ». Існують три шляхи подання заяви: на сайті управління освіти Ужгородської міської ради (<http://uzhgorod-uo.zakosvita.com.ua>), на сайті обраного ДНЗ, або уповноваженою особою управління освіти Ужгородської міської ради у Центрі надання адміністративних послуг в м. Ужгород. Після реєстрації, батькам на електронну пошту надсилається індивідуальний код, за яким можна відслідковувати переміщення заяви у черзі. Протягом 30 днів з моменту отримання підтвердження про можливість зарахування, необхідно подати у ДНЗ відповідні документи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, інформатизація управління дошкільною освітою – це комплексний, багатоплановий,

ресурсномісткий процес, обумовлений вимогою сучасного суспільства, яке динамічно розвивається й висуває нові вимоги до його суб'єктів, зокрема – готовності до більш продуктивної і творчої роботи й співробітництва в інформаційно насиченому просторі.

Важливим елементом цього процесу є ведення обліку дітей з використанням ІКТ, у т.ч. запровадження електронної реєстрації до ДНЗ. Хоча наразі на державному рівні за участю МОН України здійснюється підтримка проекту «Електронна реєстрація в дошкільні навчальні заклади», аналіз вітчизняного досвіду показав, що більшість регіонів розробили й запровадили власні електронні системи реєстрації дітей до ДНЗ. Варто зазначити, що усі вони, все ж, є відносно дистанційними, оскільки вимагають безпосередньої явки батьків (або осіб, які їх замінюють) на окремих етапах реєстрації.

Попри «відносну дистанційність», упроваджені електронні системи реєстрації дітей до ДНЗ надають суб'єктам дошкільної освіти чимало можливостей: поширювати та віддалено ознайомлюватись з інформацією щодо роботи ДНЗ, його спеціалізації, типів груп, кількості кадрового складу, нормативних обсягів прийому дітей, кількості груп; отримати зворотний зв'язок (через сайт закладу); обрати ДНЗ, що найбільш відповідає потребам (місце розташування, наявність груп короткочасного чи довгострокового перебування, наявність ясельних груп, особливості навчальних програм і т.д.). Окрім того, це – додатковий інструмент управління й моніторингу діяльності ДНЗ міста (регіону).

Подальші дослідження вважаємо доцільним спрямувати на вивчення вітчизняних програмних розробок і електронних систем, спрямованих на підтримку управління дошкільною освітою, а також – методичних аспектів розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності управлінських кадрів системи дошкільної освіти.

Список використаної літератури

1. Богдан В.О. Оптимізація управління дошкільним навчальним закладом засобами хмарних технологій [Електронний ресурс] / Богдан В.О. // Матеріали

Звітної наукової конференції Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К. : ІТЗН НАПН України, 2015. – Режим доступу: http://conf.iitlt.gov.ua/Images/Files/Tezy_Bogdan%20V_178_1426070574_file_178_1426159582_file._2015_178_1426070574_file_178_1426159582_file.doc

2. Даценко Т.О. Інформаційно-комунікативні технології в дошкільній освіті: перспективи та ризики впровадження / Даценко Т.О. // Наукові записки НПУ ім. М. Гоголя. – Серія психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 3. – С. 18-20.

3. Лист Міністерства освіти і науки України від 28.04.2015 № 1/9-215 «Щодо обліку дітей дошкільного віку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/files/normative/2015-05-05/3929/28042015_1_9_215.pdf

4. Литвинова С. Г. Хмарні технології в управлінні дошкільними навчальними закладами [Електронний ресурс] / Литвинова С. Г. – Режим доступу: http://www.ruo-obolon.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=979:2013-06-12-18-44-53&catid=69:obolon-365&Itemid=91

5. Марковська Т.В. Стан і перспективи впровадження ІКТ в практику дошкільної освіти / Марковська Т.В. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – №1. – 2012. – С. 29-32.

6. Шишкіна М.П. Проблеми інформатизації освіти України в контексті розвитку досліджень оцінювання якості засобів ІКТ [Електронний ресурс] / Шишкіна М.П., Спірін О.М., Запорожченко Ю.Г. // Інформаційні технології і засоби навчання, 2012. – №1 (27). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/632/483>